

Відповідальність за вчинення домашнього насильства

Доволі тривалий час в Україні ставлення до домашнього насильства залишалось суто "домашнім". Майже 17 років у нас був закон "Про попередження насильства в сім'ї", який передбачав заходи та повноваження органів державної влади у запобіганні та реагуванні на факти застосування фізичної сили в родині. Однак, в реальному житті постраждали члени сім'ї та діти частіше залишались сам на сам із домашнім терором, і ніякої дієвої реакції від державних органів, як правило, не було.

Причин такої ситуації чимало — недостатня законодавча регламентація, страх потерпілих звернутися по допомогу, відсутність реагування, насамперед, з боку поліції, складність фіксації та доведення факту насильства.

7 січня 2018 року Президент України підписав закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Закон деталізує види насильства на фізичне, сексуальне, психологічне та економічне.

Під домашнім насильством тепер розуміється будь-яка дія фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, а також погрози вчинення таких діянь.

Постраждалими визнаються особи, незалежно від того, чи проживають вони спільно зі своїми кривдниками, чи ні (наречені, подружжя, колишнє подружжя, мати, батько, діти, їх батьки, брати, сестри, нерідні батьки, опікуни, піклувальники, їхні діти, прийомні діти, діти-вихованці, інші родичі до двоюрідного ступеню зв'язку, особи, які спільно проживали або проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі, їх діти та батьки) та особи, які проживають разом (будь-які інші родичі, люди, які пов'язані спільним побутом, мають спільні права та обов'язки).

Постраждалою дитиною визнається не лише та, яка зазнала домашнього насильства, а й свідок (очевидець) такого насильства.

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», визначає такі спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству:

- терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- обмежувальний припис стосовно кривдника;
- взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Терміновий заборонний припис виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- 1) зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- 2) заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- 3) заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Він виноситься строком до 10 діб за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівником уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України за результатами оцінки ризиків.

Обмежувальний припис стосовно кривдника встановлюється у судовому порядку та спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи. Ним визначаються один чи декілька таких заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків:

- 1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- 2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;

3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;

4) заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;

5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;

6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

Обмежувальний припис видається на строк від одного до шести місяців. На підставі оцінки ризиків він може бути продовжений судом на строк не більше шести місяців після закінчення попереднього строку, встановленого судовим рішенням.

Крім спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству за вчинення домашнього насильства законодавством передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність.

Так, статтю 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення за вчинення домашнього насильства передбачено покарання у вигляді *штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до семи діб.*

Вчинення домашнього насильства особою, яку протягом року вже було піддано адміністративному стягненню за це загрожує *штрафом від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.*

Кримінальний кодекс України доповнено новою статтею 126-1, яка визначає, що домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи, - *карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років.*

Чинним законодавством осіб, постраждалих від домашнього насильства, віднесено до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу. Вони мають право скористатися безкоштовною правовою допомогою для здійснення представництва в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами та складення документів процесуального характеру.

Тому, у разі виникнення будь-яких питань Ви можете звернутися до **Березівського бюро правової допомоги**, яке знаходиться за адресою: **м.Березівка, вул. М.Грушевського (К.Маркса), 10**, або за телефоном: **(04856) 2-12-91**.

Також, якщо виникли додаткові питання правового характеру - телефонуйте до Єдиного контакт-центру системи БПД 0 800 213 103 (цілодобово, безкоштовно в межах України).